

ФІСКАЛЬНА СКЛАДОВА ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Процес оподаткування доходів фізичних осіб є невід’ємним структурним елементом розподілу та перерозподілу доходів, що впливає на зменшення соціальної диференціації й забезпечення економічного зростання країни. Питання удосконалення податку на доходи фізичних осіб в Україні є одним із фундаментальних. Зауважимо, що відсутність взаємоузгодженої й чіткої системи при формуванні механізму адміністрування платежів, що справляються з доходів фізичних осіб в Україні, призвела до порушення балансу публічних та приватних інтересів при оподаткуванні їх доходів, нехтування основними принципами податкового законодавства, зростання соціальної напруги у суспільстві, еміграції населення, виїзду працездатних фізичних осіб до інших країн для здійснення трудової діяльності та інших негативних наслідків.

Наукове підґрунтя дослідження сутності, принципів, соціальної спрямованості механізмів оподаткування доходів фізичних осіб викладено в працях теоретичного та прикладного характеру таких учених, як: В. Андрущенко, О. Василик, В. Вишневський, В. Геєць, А. Даниленко, О. Десятнюк, Т. Желюк, Ю. Іванов, В. Ільяшенко, Т. Калінеску, А. Крисоватий, Н. Кузьминчук, В. Мельник, Г. Мельничук, А. Олешко, А. Поддєрьогін, О. Покатаєва, О. Сидорович, Л. Тарангул, О. Тімарцев, С. Юрій та ін.

Недостатньо ефективний вплив вітчизняної податкової системи на економічне середовище свідчить про неможливість виконувати високоякісно свої функції без здійснення адекватних заходів щодо її вдосконалення. Через порушення принципів соціальної справедливості й економічної ефективності, незадовільне вирішення фіскальних завдань та низький рівень податкової дисципліни вона не відповідає класичним для ринкової економіки регулюючим впливам.

Поряд із тим, податок з доходів фізичних осіб одним із важливих бюджетотворюючих податків. ПДФО – інструмент прямого оподаткування у податковій системі України, що має мобільніший, динамічніший характер, аніж інші різновиди прямих податків, наприклад майнові, адже останні орієнтовані і прив’язані до стабільної, незмінної бази – вартості майна, що розглядається як об’єкт оподаткування. Тож, вивчення можливостей використання ПДФО для регулювання економіки та вирішення зазначених завдань в нових умовах є актуальним

Постійні спроби поспішного й необґрунтованого вирішення проблем і суперечностей податкового регулювання шляхом постійного коректування податкового законодавства ускладнюють стан справ у вказаній галузі. Тому, є очевидним, що вирішення накопичених у сфері оподаткування суперечностей

можливе лише шляхом проведення послідовного й продуманого реформування податкової системи.

Зауважимо, що податок на доходи фізичних осіб продовжує зберігати за собою позицію найвагомішого за обсягом надходжень джерела наповнення дохідної частини місцевих бюджетів (табл. 1). Таким чином податок на доходи фізичних осіб становить лівову частку в структурі доходів місцевих бюджетів.

Таблиця 1

Податок на доходи фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів України та податкових надходженнях*

ПОКАЗНИКИ/РОКИ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	01.11.2016
Доходи місцевих бюджетів, млрд. грн.	159,4	181,5	225,2	221,2	231,7	294,4	322,3
Податкові надходження до бюджетів, млрд.	67,60	73,1	85,6	91,1	87,3	98,2	131,7
Частка ПДФО у доходах бюджетів, %	32,1	29,8	27,1	29,2	27,0	19,0	21,5
Частка ПДФО у податкових надходженнях до бюджетів, %	75,5	73,9	71,1	70,8	71,6	56	53

* Джерело: розраховано та складено автором на основі [1].

Він залишається основним бюджетоутворюючим джерелом, що забезпечує понад 70% загальної суми податкових надходжень. Попри це спостерігається певний спад значення його частки як у податкових надходженнях, так і доходах місцевих бюджетів. У 2014 році частка податку на доходи фізичних осіб у податкових надходженнях та доходах місцевих бюджетів, в порівнянні з 2010 роком, зменшилася на 3,87% та 5,01% – відповідно. Спад частки податку на доходи фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів, можна пояснити зменшенням ролі податкових надходжень для зазначених бюджетів. Так, у 2012 – 38,1%, а уже в 2014 – 37,7%. Окрім того, суттєво скоротилась частка ПДФО в структурі податкових надходжень місцевих бюджетів 2015-2016 рр. Вважаємо такі зміни доволі позитивними, адже це призведе до зменшення залежності місцевих бюджетів від одного податкового платежу та дозволить диверсифікувати джерела надходжень.

Література:

1. Ціна держави — проект CASE Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cost.ua/>.